

Mecanografia

«Més d'una vegada, davant les imprevisibles petites rebel·lies de l'ordinador, i les seves mil travetes en forma d'estúpides avaries, hem enyorat la simplicitat del maneig de la màquina d'escriure»

Hi ha tants "dies mundials" que ja ens trobem amb la necessitat d'embotir-ne dos en l'espai d'un: mentre escrivia aquest article se'n celebrava un de molt solemne i doble: el de l'Aigua i el de la Poesia. No sé pas quin dels dos és més important per al viure diari: em diran que l'aigua, i sobre aquest punt no m'admetran res que hi oposi. Tanmateix, la poesia, Déu n'hi do el que refresca!

La mancança o escassetesa d'aigua diuen que serà evident al segle vinent o potser a darreries de l'actual. Sembla que no pugui ser, però seriosos científics preveuen que haurem de recórrer a l'aigua marina depurada. Mal panorama, perquè també els gels dels pols minven i les deus d'aigües de les serralades s'assequen. Les selves moriran? Es desertitzaran els continents? I els germans animals, com viuran?

Tornem a la poesia. La poesia fou oral al principi, les tribus, els pobles antics cantaven les glòries dels herois en boca dels recitadors, bards, aedes, "poietés" i altres noms que els definien. La gent s'aplegava entorn del qui recitava, amb ritme i amb salmòdia, i així es perpetuava l'èpica i la lírica, per tradició oral, fins que va arribar un moment que algú va posar per escrit els més importants poemes, ja fos en llengua sànscrita, ja en dialectes grecs o l'antic mesopotàmic. Paral·lelament alguns recollien l'inacabable monument de la Bíblia, en llargues etapes, agrupades en dos grans hemisferis espirituals, l'Antic i el Nou Testament.

Hom continuà escrivint, sorgiren persones que no recollien oralitats sinó que posaven per escrit inventades històries o contaven la Història. I també rapsodes que prenien la ploma per deixar constància sobre el paper de les seves creacions. Les literatures nacionals foren una realitat a l'edat mitjana i el Renaixement, la catalana medieval és la nostra clàssica.

Ploma (d'oca, més tard punta metàl·lica), tinta i superfície per escriure es perllongaren segles; aparegué el text mecànic, amb la impremta, i segles més tard, quan ja hi havia premsa arreu, redactada a ploma i composta amb tòrculs i tipus, aparegué la màquina d'escriure, al segle XIX. Mecanografia era el sistema, el procediment, i també aviat una assignatura per als i les que volien assegurar-se rapidesa i netedat de text per treballar en oficines. Hom no escrivia a mà, sinó a dit, mecanografia equivalia a dactilografia. La tecla era la reina les palanques que impulsaven les lletres del martellet final i comptaven amb la cinta untada de tinta grassa. Calia prémer fort a la tecla, no pas com amb l'ordinador que té un teclat que podria accionar una papallona.

Un servidor, com tots els nats a la primera meitat del segle XX, va servir-se de la mecanografia per esdevenir escriptor i, sobretot, traductor, atès que molts dels textos de què soc responsable eren traduccions. Tenia dues màquines en actiu: una per a la producció original i la correspondència i l'altra per a la traducció. Més tard, a punt d'aparèixer els ordinadors, vam treballar amb màquines elèctriques, l'avantatge de les quals, a banda la possibilitat de triar diverses tipografies, era la netedat del text reproduït en paper, pràcticament com els de l'ordinador.

Hi va haver escriptors que no van voler passar-se a la pantalla i romangueren tossudament antiquats, fidels a la seva Olivetti, Underwood o Hermes. Més d'una i dues vegades, però, davant les imprevisibles petites rebel·lies de l'ordinador i les seves mil travetes en forma d'estúpides avaries, hem enyorat la simplicitat del maneig de la màquina d'escriure, el seu sorollet, la mica de borbollament entorn de les lletres. Podríem instaurar un Dia Mundial de la Màquina d'Escriure o *Typewriter*, que fa més internacional. O potser existeix ja?

